

50. OBLETNICA ZMAGE NAD FAŠIZMOM

TOPOLŠICA 1945-1995

Spominska soba
"Kapitulacija 1945"

Iz slavnostnega govora
Ivana Dolničarja - Janošika

Iz slavnostnega govora
Jelka Kacina

9. maja 1945 je v Topolšici nemški generalpolkovnik Alexander Löhr, poveljnik armadne skupine E in poveljnik za Jugovzhod, podpisal kapitulacijo svojih enot.

S tem je bila uradno končana II. svetovna vojna na ozemljih jugovzhodne Evrope.

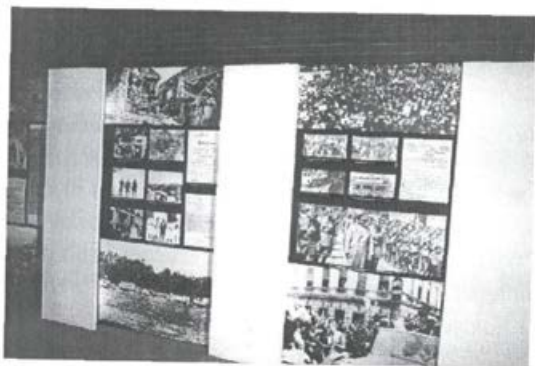
Državna spominska svečanost ob petdesetletnici zmage nad fašizmom je bila v Topolšici, 8. maja 1995.

S prireditve

Obisk predsednika R Slovenije Milana Kučana

Stara spominska soba

Nova spominska soba

Spoštovane soborke, spoštovani soborci ...

[...]

Menim, da je podpis kapitulacije v Topolšici in nato vdaja nemške jugovzhodne skupine armad prav gotovo najpomembnejši dogodek v sklepnem delu druge svetovne vojne na Slovenskem, čeprav na dan, ko se je vojna uradno že končala. Pri tem so brigade in partizanski odredi 4. operativne cone narodnoosvobodilne vojske Slovenije pri osvobajanju Koroške in nato pri zapiranju predodov v Avstriji imele pomembno vlogo in naloge, ki so jih pogumno in častno opravile. Vsi, ki smo v opravljanju teh nalog sodelovali, smo na to ponosni, vendar pa želimo, da sedanje in prihodnje generacije Slovencev ne bi bile nikoli več postavljene pred takšne ali podobne naloge in odgovornosti. Zato borci in udeleženci narodnoosvobodilnega boja 50. obletnico zmage nad fašizmom in nacizmom ter konca druge svetovne vojne zaznamujemo pod geslom: mir, svoboda, sožitje.

To so neprecenljive vrednote, ki se jih moramo dobro zavediti vsi in z dejanji prispevati njihovem utrjevanju ne glede na razlike in nasprotja, ki so v preteklosti in bodo tudi v prihodnosti obstajale med ljudmi in narodi.

(Ivan Dolničar - Janošik)

Spoštovane tovarišice, spoštovani tovariši ...

[...]

Odločitev za upor je bila za mnoge pretežka in preveč tvegana. Pod vplivom močne okupatorske in cerkvene propagande so takrat mnogi zabredli v kvislinštvo, kakor ga je poimenovala Evropa in ki ga tudi danes ne mara. Vendar bo polstoletnico zmage praznovala v znamenju sprave - vendar ne sprave s fašistično ideologijo, kvislinštvom ali prirejeno zgodovino, temveč sprave in sožitja med ljudmi in narodi. Delitve in sovraštva med Slovenci iz medvojnega časa so bila v zadnjih desetletjih že v veliki meri presežena. Začela so se ponovno oživljati konec 80. let. Zato smo takrat podprli predloge Predsedstva Slovenije za narodno pomiritev, kasneje pa idejo sprave in sožitja, za sedanjost in prihodnost. Državljska pomiritev je pa dosežena s plebiscitarno odločitvijo Slovencev za samostojno in suvereno državo '90. leta.

Opravičili smo se za storjene krivice nedolžnim v vojnem metezu. Obsodili smo zunajsodno usmritev zajetih in vrnjenih domobrancev, v nasprotju s partizansko etiko in načeli.

Nam se pa kljub vsemu nenehno očita, da ne zmoremo zbrati toliko poguma, da kot partizanska generacija opravimo javno in pietetno obžalovanje in opravičilo za po vojni likvidirane domobrance in druge krivice, ki so bile storjene v imenu OF in NOB. Dan je predlog, da to storimo, a ne zato, ker tako pritiskajo bivši domobranci, ampak zaradi moralne higiene slovenskega ljudstva. To smo storili in sedaj se ne nameravamo nikomur več opravičevati. Zlasti pa ne za krvavo revolucijo, za državljansko vojno, za pobijanje ljudi samo zato, ker so bili verni, samo zato, ker so bili duhovniki, zato ker so bili zavedni Slovenci; za rušenje in požiganje cerkva, zato ker so cerkve, ne pa utrdbe domobrancev, in druga podobna obtoževanja, kajti vse to preprosto ni bilo res. Resnica je že dovolj dokazana in argumentirana. Ne mislimo se opravičevati nikomur za to, da smo bili v najtežjih in najusodnejših časih skupaj z Evropo na braniku evropske civilizacije, humanizma in slovenske usode, takrat, ko so tisti, ki se danes razglašajo za pravičneže in moralne zmagovalce, prisegli Hitlerju, da se bodo borili za njegovo Evropo.

[...]

Izročila našega zmagovitega narodnoosvobodilnega boja opozarjajo sedanje in bodoče generacije, da je nacionalne interese treba tudi v prihodnje braniti z vso odločnostjo. Narod si lahko zagotavlja suvereno in enakopravno mesto v svetu samo, če to svojo pripravljenost dokazuje z dejanji.

(Jelko Kacin)

